10/12/2021

Θεσσαλονίκη: Ο ρόλος της ανακαίνισης εκκλησιών πριν την Επανάσταση του ’21

/ Επικαιρότητα

Τέσσερις εκκλησίες της Θεσσαλονίκης, για δύο από τις οποίες δεν υπάρχουν μαρτυρίες ότι είχαν καταστραφεί, ανακαινίστηκαν μόλις τρία χρόνια πριν από την Επανάσταση του 1821 και, όπως εξήγησε η Θάλεια Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου, ιστορικός αρχιτεκτονικής, καθηγήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ, «μπορούμε να δικαιολογήσουμε τις ανακαινίσεις αυτές μόνο από την προετοιμασία της επανάστασης και την εντατικοποίηση του θρησκευτικού πνεύματος των ενοριτών».

Μιλώντας στην ημερίδα «Η Θεσσαλονίκη το πρώτο μισό του 19ου αιώνα», που πραγματοποιεί η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, ανέφερε ότι πρόκειται για τις εκκλησίες Άγιος Αθανάσιος, Παναγία Γοργουπήκοος (Παναγούδα), Άγιος Κωνσταντίνος και Ελένη και Παναγία Δεξιά (τότε Άγιος Υπάτιος), οι οποίες ανακαινίστηκαν όλες το 1818. «Η ανακαίνιση τεσσάρων ναών

το ίδιο έτος, τρία χρόνια πριν από την Επανάσταση, κάνει φανερές τις διεργασίες που γίνονται στην πόλη. Χρειάζονται γρήγορα εκκλησίες που να ενδυναμώνουν την πίστη των κατοίκων στον χριστιανισμό και στη συνέχεια να τους εμφυσούν την εθνική ιδέα για την εξέγερση εναντίον των Τούρκων», σημείωσε η κ. Μαντοπούλου- Παναγιωτοπούλου.

Οι δύο από αυτές τις εκκλησίες, η Παναγούδα και ο Άγιος Αθανάσιος, είχαν καεί έναν χρόνο νωρίτερα, αλλά δεν υπάρχουν καταγραφές για καταστροφή των άλλων δύο. «Οι δύο ναοί ανακαινίζονται εκ βάθρων και παρά τη ρητή απαγόρευση των αρχών φαίνεται ότι διευρύνονται», επισημαίνει η κ. Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου.

Σύμφωνα με την ίδια, κύριο ρόλο έπαιξε η παρουσία του Μητροπολίτη και μετέπειτα εθνομάρτυρα Ιωσήφ Δαλιβήρη, ενώ σημαντικός ήταν ο ρόλος και μελών της ελληνικής κοινότητας, όπως ο Ιωάννης Γούτας Καυταντζόγλου, ο Χριστόδουλος Μπαλάνος και ο Νικόλαος Ρογκότης, ενώ οι ομοιότητες των τεσσάρων εκκλησιών οδηγούν στην υπόνοια ότι κατασκευάστηκαν από το ίδιο συνεργείο. Η κατασκευή τους χαρακτηρίζεται, σύμφωνα την ιστορικό αρχιτεκτονικής, «γρήγορη και οικονομική», με ορθολογισμό και πρακτικότητα.

Η ημερίδα, που καταγράφει τον απόηχο της ελληνικής Επανάστασης στην πόλη και τον αντίκτυπο που αυτή είχε στην κοινωνία της Θεσσαλονίκης, αποτελεί τη συμμετοχή της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, στη Δράση Εθνικής Εμβέλειας «21» για τον εορτασμό της 200ετηρίδος της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Δήμητρα Κεχαγιά